

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı

Tarih: 12 Mart 2020

Sayı: 20368

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

27229

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı Sayın Bekir Pakdemirli tarafından Anayasanın 98. ve TBMM içtüzüğünün 96. Maddelerine göre yazılı olarak yanıtlandırmasını dilerim.

11.03.2020

Necati TİĞLİ
Giresun Milletvekili

Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) fındık fiyatlarının üretici aleyhine düşmesinin önlenmesi, fiyat istikrarı ve piyasa regülasyonunun sağlanması için devlet adına destekleme alımı yapması fiyatlarının belirli bir süre zarfında yükselmesine katkı sağlamış serbest piyasada 14 TL'den işlem gören fındık fiyatlarının kısa sürede destekleme alım fiyatlarına ulaşmasını sağlamıştır.

Fakat bunun yanında, Giresun kalite fındığın destekleme fiyatının 17 TL bandında açıklanması aslında serbest piyasa koşullarında 20 TL ve üzerinde seyretmesi beklenen fiyatlar için uzunca bir süre tavan fiyat işlevi de görmüştür. Bu sebeple destekleme alımı ve açıklanan taban fiyata yönelik fındık ihracatçılarının bir itirazı olmamıştır.

Sezon başladığında 13-14 TL'den fındığını satmak zorunda kalan üreticinin 2020 yılı başlangıcından sonra 22 TL'den serbest piyasada işlem gören fındık fiyatı karşısında uğramış olduğu kayıp net olarak görülecektir. Bu süreç, üreticilerimizin aslında serbest olmayan piyasanın tekelleşen koşullarına teslim edilmeyeceğini göstermesi yanında destekleme fiyatının düşük belirlendiğine de işaret etmektedir.

TMO'nun 2019 yılı sonunda üreticiden fındık alımını bitirmesi ardından, 1 Mart 2020 tarihinden itibaren stoktaki fındıklarını satma kararı aldığı duyurulmuştur. TMO, satacağı fındıkların fiyatını sivri kalite için 20 lira, levant kalite için 20 lira 50 kuruş ve Giresun kalite için 21 lira olarak belirlemiştir.

Yeni fındık hasat sezonun başlamasına aylar kala verilen bu karardan, kimlerin yararlandığı, hangi fiyatlarla ne miktarda alım yapıldığına ilişkin bilgilerin kamuoyu ile paylaşılması belli bir kesimin, büyük fındık ihracatçılarının, hak etmedikleri bir kazanç elde etmesine yönelik bir girişim olduğu iddiaları dikkat çekmektedir. Yabancı sanayicilerin fındığa olan ihtiyacının arttığı dönemde onları rahatlatan, arz-talep dengesinin üretici aleyhine bozulmasına neden olan bir uygulama olduğu ifade edilmektedir.

Hatırlanacağı üzere üreticiden Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS)'de yer alan üretim miktarına göre destekleme alımı yapılmasına bizler ve üreticimiz kota derken, Tarım ve Orman Bakanlığı TMO alımlarında kota uygulaması yok demiştir.

TMO fındık almaya başladığı süreçte randıman ve alım kotası sebebiyle üreticinin yaşadığı birçok sorun hafızalarda tazeliğini korumaktadır. Şimdiyse TMO'nun belirli kesimlere elindeki fındığı düşük randıman göstererek satıyor olması kurumun üreticiye doğru zamanda sağlayamadığı faydayı belirli çıkar gruplarına cömertçe sunduğunu göstermektedir.

20 Lira 50 kuruş ile ihale edilen 1 kilogram Levant Kalite fıındığın alıcıya 21 TL'ye maliyeti olacağını düşünecek olursak, 2 kilogram kabuklu fıındıktan 1 kg iç fıındık elde edeceğimizi varsayarsak maliyeti 42 TL'ye ulaşacaktır. 1,2,3 numara ürünlerden 1 numara fıındığın 44 TL olması gerekirken piyasada 40 TL'ye satılması; fakat TMO'nun satış rakamları ve buna yönelik rekor miktarda bir talebin olması izaha muhtaç bir durum olarak dikkati çekmektedir.

Buna ilişkin olarak:

1. TMO piyasaya hangi randıman üzerinden, kaç liraya ne miktarda fıındık satışı gerçekleştirmiştir? TMO'nun bu bilgileri sektör bileşenleri kamuoyu ile paylaşmamasının makul bir sebebi bulunmakta mıdır? İktidara yakın kesimlerin avantajlı randıman ölçümleri ve fiyatları ile istediği miktarlarda alım yapması mı sağlanmıştır?
2. Her düşük randıman satış fiyatında ne kadar fiyat kırılmasına neden olmaktadır?
3. Belirli standartları karşılamadığı gerekçesiyle geri gönderilen ya da düşük randımanlandırılan fiyatla ürününü satmak zorunda kalan üreticimizin karşılaştığı zorluklar yanında, TMO'nun bu dönemde elindeki binlerce ton fıındığı düşük randıman göstererek ve her bir randımanda 1 TL fiyat düşüşüyle milyonlarca kayıpla belirli kesimlere satmasını nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu manipölasyon üzerinden kimlere onlarca milyon ek kazanç sağlandığını araştırarak mısınız?
4. TMO'nun elindeki fıındığı işleyerek mamul hale getirmeden ve sanayicinin en çok ihtiyaç duyduğu dönemde piyasaya sürmesinin ölkemize ve fıındık üreticimize sağlayacağı bir katkı var mıdır? Yoksa iktidara yakın ihracatçılara ve başka ölkelerin fıındık sanayicilerine TMO eliyle rant mı sağlanacaktır?
5. Bu satışın aynı zamanda yeni sezon öncesi fiyatların düşük seviyeye çekilmesi için hazırlık yapan lobilere de devlet eliyle bir destek niteliği taşıdığını düşünüyor musunuz? Bu acelenin sebebini üreticimize sağlayacağı katkıyı izah eder misiniz?